Taste the Phonetics

Forfattere: Lisa Hansen
Redaktør: Thomas Brahe
Faglige temaer: Fonetik, Ordforråd, Tongue twisters
Kompetenceområder: Mundtlig kommunikation

Introduktion:

I denne aktivitet skal eleverne arbejde fokuseret med udtale og endvidere bruge dette til at lære om smag. Aktiviteten søger at stimulere og intensivere elevernes opmærksomhed på, hvordan de kan forbedre deres udtale. Dette gøres ved hjælp af tongue twisters og den korte tekst "Please call Stella", der er udviklet særligt til fonetisk orienteret undervisning. Målene er yderligere præciseret og konkretiseret for at tydeliggøre, hvilke specifikke områder indenfor fonetikken der arbejdes med. Den første del af aktiviteten fokuserer primært på udtale, hvorefter smagselementet vil indgå i den sidste del af aktiviteten. Her vil fokus være på et smagsorienteret ordforråd.

NORDEA FONDEN
Vi støtter gode liv

Aktivitet med dialogoplæg og billeder

1 Start med at introducere eleverne til, hvad I skal lave (som det ses i nedenstående dialogforslag, gøres målene her tydelige for eleverne).

"Today we are going to work with pronunciation."

(Skriv 'pronunciation' på tavlen)

Does anyone know what that means? Pronunciation has to do with the way we say things.

(Supplér eventuelt med det danske ord: udtale)

Why is this important? If we pronounce something wrong, it can be misunderstood: E.g.

(Skriv eventuelt på tavlen)

... the word "Three". If you pronounce the th-sound like a normal "t" sound, it becomes: "Tree". A better and more accurate pronunciation also makes us more confident when we speak English.

To start with, we are going to work with tongue twisters. What do you think that is? Tongue twisters are sentences that twist your tongue. They can be difficult to say aloud and they can help us practice different sounds: E.g. "We surely shall see the sun shine soon". We also have them in Danish: "Fem flade flødeboller på et fladt flødebollefad". Do you know any others in Danish or English? After that, we will work with a text called "Please call Stella" and with the two th-sounds. The goal is for you to become better at pronouncing these two sounds. Finally, we are going to work with some tasty words.

2 Del eleverne ind i par, og del de udklippede brikker af tongue twisters (Kopiark 1, niveau 1 eller 2) ud til parrene. Parrene arbejder herefter sammen. Bed parrene om at lægge brikkerne ud på bordet med bagsiden opad. Herefter skal eleverne skiftes til at tage en brik og læse tongue twisteren højt for makkeren. Præcisér over for eleverne, at de skal fokusere på at kunne sige sætningerne og gentage dem hurtigt efter hinanden – gerne 3-5 gange. Instruér eleverne i at hjælpe hinanden med at få læst sætningerne op. De kan eventuelt læse dem op i kor. Til slut skal de individuelt vælge den tongue twister, de synes var sværest. Eleverne kan arbejde med dette i ca. 10-15 min.

3 Opsamling på klassen: Drøft i plenum, hvilke tongue twisters eleverne synes var sværest. Der er stor sandsynlighed for, at flere elever vælger "Pad kid poured curd pulled cold". (Denne er blevet kåret til verdens sværeste Tongue Twister i 2013. For uddybende kommentarer i henhold til dette henvises der til uddybende).

4 Herefter uddeles teksten "Please call Stella" (kopiark 2). Læs den højt for eleverne i langsomt tempo, og overdriv gerne udtalen. Lad derefter eleverne læse teksten individuelt inde i hovedet. Drøft efterfølgende i plenum, hvilke lyde fra teksten eleverne synes er svære, og hvilke ord der er svære, når de kommer efter hinanden. Se følgende dialogforslag til klassedialog med et konkret eksempel. Dialogforslaget tager hensyn til de tidligere beskrevet færdigheds- og vidensmål og fokuserer specifikt på th-lydene. Denne dialog kunne ligeledes føres med udgangspunkt i andre konsonant lyde som fx s-/sh-lydene eller de lange vokallyde.

Dialogforslag (det er vigtigt, at der i løbet af dialogen eksemplificeres ofte, så det ikke bliver for abstrakt for eleverne):

"So this text (Please call Stella) has different difficult words and lines to pronounce/to say. Which ones did you find difficult?

If we look at the second line, line two:

- "Ask her to bring these things with her from the store"

(Læs denne højt igen)

"What makes this line difficult? In English there are two different th-sounds. The two different th-sounds make the words hard to say after each other, because you make/create the sounds in two different ways. One th-sound is voiced and the other one is voiceless. Both th-sounds are made when you put the tip of your tongue right under your front and side teeth and blow air out. Like this:"

(Vis eleverne dette, imens du fortæller)

"The first th-sound is voiced and therefore it has a sound -> like in the word "These"."

(Vis eleverne dette)

"Try and say "These", and then isolate "th". This sound does not exist in the same way in Danish, but it kinda sounds a little bit like the soft "d" in "bade" and "bide". Do you know any other words with this th-sound?"

(Skriv med på tavlen)

(e.g. the, they, there, this).

"This sound can also be found in the middle of a word. For example: "Mother", "Father", "Other"."

(Skriv gerne med på tavlen)

"What words from the text has this th-sound?"

(Gå teksten kronologisk igennem)

-> "these, the, brother, the, these, the)"

"The other th-sound can be found in the word "Things". This is voiceless and therefore it has no sound. You only blow air out. Try and say "Things", and then isolate "th", only letting air getting out between your tongue and teeth: "thhhh"."

(Vis eleverne dette)

"Do you know any other words with this th-sound?"

(Skriv gerne med på tavlen)

"For example: "Thin", "Think", "Three", "Thief". This sound can also be found in the middle of a word and at the end of a word. For example: "Birthday", "Both". We don't have this sound in Danish, which is why it is very hard. What words from the text has this th-sound?"

(Gå teksten igennem kronologisk)

-> "things, thick, things, three."

"Another part, which is hard to say, is: "Things with". Why do you think this is hard? "Things" ends with the "s" sound which you use your tongue to make. The next word "with" begins with a "w" and that sound is made with the lips: "w"

(Eksemplificér)

"and it can be hard to shift between those two different sounds so quickly."

5 Efterfølgende arbejder eleverne igen parvis. Fordel henholdsvis tyggegummi og bolsjer til parrene, så ca. halvdelen af parrene i klassen har tyggegummi og den anden halvdel bolsjer.

6 Lad nu parrene læse "Please call Stella" (findes på kopiark 2) op for hinanden, imens de tygger/spiser bolsje. Lad dem eksperimentere med udtalen (jf. foregående dialogforslag). Hensigten er, at eleverne får mulighed for at lege med udtalen og have det sjovt med at læse teksten, imens de har noget i munden. Giv eleverne ca. 5-10 min. til at arbejde med teksten.

7 Når tiden er gået samles der kort op på klassen til spørgsmål og kommentarer. Lad eleverne fortælle om deres oplevelse med at læse højt, samtidig med at de havde noget i munden.

8	Led derefter dialogen over i et smagsorienteret perspektiv i forhold til ordforråd. Se nedenstående forslag til inspiration: "Okay, so now we have worked focusing on pronunciation, and I would like to add another focus, which is another thing that happens the same place as pronunciation: and that is taste. Does anyone know any words related to taste or food which has the th-sound? This might be a bit difficult, as there aren't a lot of them. But there are a few: thyme, broth, tough and "thousand island dressing".
9	Dernæst instrueres eleverne i opgave 2 fra kopiark 2. Her skal eleverne skiftes til at vælge et ord fra den illustrerede wordcloud og sige ordet uden lyd/mime ordet for makkeren. Makkeren skal så gætte, hvilket ord der siges/mimes. Når makkeren har gættet ordet, laver han/hun en sætning med ordet. Fx" hot" -> "the chili I tasted was so hot, my nose began to run". Eleverne skal lave sætninger, der relaterer sig til en smagsoplevelse.
10	Diskutér afslutningsvist, hvilke ord der var svære at gætte, og hvilke de ikke kendte.

Forberedelser

- Kopiér kopiark 1 og kopiark 2. Vær opmærksom på, at kopiark 1 har to forskellige niveauer, så der er mulighed for differentiering.
- Som lærer medbringer du tyggegummi og bolsjer til klassen. Halvdelen af klassen skal have tyggegummi, og den anden halvdel skal have bolsjer. Jo "større" bolsjer og tyggegummi, jo svære bliver den konkrete øvelse.

Læringsmål

I denne aktivitet skal eleverne arbejde fokuseret med udtale og endvidere bruge dette til at lære om smag. Aktiviteten søger at stimulere og intensivere elevernes opmærksomhed på, hvordan de kan forbedre deres udtale. Dette gøres ved hjælp af tongue twisters og den korte tekst "Please call Stella", der er udviklet særligt til fonetisk orienteret undervisning. Målene er yderligere præciseret og konkretiseret for at tydeliggøre, hvilke specifikke områder indenfor fonetikken der arbejdes med. Den første del af aktiviteten fokuserer primært på udtale, hvorefter smagselementet vil indgå i den sidste del af aktiviteten. Her vil fokus være på et smagsorienteret ordforråd.

Kompetencemål - mundtlig kommunikation (efter 7. klassetrin):

Eleven kan deltage i kortere samtaler og give korte, sammenhængende fremstillinger af almindelige situationer og emner på engelsk.

- **Færdighedsmål:** Eleven kan udtrykke sig med klar og tydelig udtale

  - Eleverne kan tale, så andre kan forstå, hvad de siger
  - Eleverne kan udtale de to engelske th-lyde som i *think og these*

- **Vidensmål:** Eleven har viden om udtaleregler

  - Eleven har kendskab til forskellen på de to th-lyde og hvordan disse laves

Uddybende

Fonetik – derfor

Det fonetiske element i engelskundervisningen har haft varierende fokus i sprogundervisningen. Aktuelt optræder fonetik som en del af færdigheds- og vidensområdet præsentation, hvor der lægges op til at arbejde fra fonem-niveau til intonation og rytme (Lindhardsen & Christensen, 2006). Fokus på fonetik giver eleverne mulighed for at styrke deres tekniske kunnen af sproget, hvilket styrker deres sproglige selvsikkerhed, og dermed bidrager til deres mundtlige kompetencer. Denne aktivitet søger at skabe et eksperimenterende rum, hvor eleverne skal lege med lydende samtidig med at deres opmærksomhed skærpes indenfor det specifikke fokusområde (th-lyden). Fonetik fokuserer på den tekniske del af sproget, der foregår i munden, hvilket det overordnede tema *smag* også gør. De to elementer får i nærværende aktivitet lov til at interagere med hinanden, da de begge foregår på samme relativt begrænsede område. Denne interaktion mellem fonetik og smag søger at skabe en sjov og sanselig oplevelse for eleverne, der samtidig skærper deres opmærksomhed på, hvordan deres udtale kan trænes. I forenklede Fælles Mål indgår fonetik som en del af målene efter 7. klassetrin, men nærværende aktivitet er målrettet udskolingen. Dette er bl.a. valgt, fordi eleverne også skal vurderes på dette til afgangseksamen, hvorfor fokuseret undervisning på området synes givtigt. Derudover eksperimenteres der i aktiviteten med en tekst (Please call Stella) som vurderes bedst egnet til udskolingen.

At arbejde med tongue twisters i forbindelse med træning af udtale, er en velkendt arbejdsmetode i engelskundervisningen. Dette bidrager til at fokusere på specifikke lyde, samtidig med at de lægger op til at lege med sproget. Eleverne skal i øvelsen forsøge at sige sætningerne så hurtigt som muligt efter hinanden, hvilket tvinger dem til og skærper deres opmærksomhed på at koncentrere sig målrettet med den specifikke lyd og sige den så rigtigt som muligt. Sætningerne er, isoleret set, relativt nemme at sige, men sværhedsgraden øges betydeligt, når de gentages. Som det ses i kopiark 1 er tongue twisteren: "*Pad kid poured curd pulled cold*" inddraget. Denne blev i 2013 kåret af forskere fra MIT (Massachusetts Institute of Technology) i Boston, som den nuværende sværeste sætning at gentage. Det, der karakterisere denne, er at den indeholder allitteration (bogstavrim) og assonans (vokalrim, halvrim, og ufuldkomne rim, hvor kun vokalerne stemmer overens). Der bruges ord med lignende bogstaver og lyde som kombineres via små afvigende forskelle imellem dem. Hjernen udfordres når den skal skifte mellem to forskellige lyde der dog

alligevel er meget tæt på hinanden. Derudover volder tongue twisteren mange problemer, fordi den indholdsmæssigt ikke giver meget mening. Den er hovedsageligt en meningsløs liste af ord (Mount, 2013).

Den valgte tekst (Please call Stella) indeholder en stor mængde af de forskellige lyde som ofte volder ESL lørnere problemer. Den er udviklet til at fremhæve flere af de elementer der indgår i fonetik undervisningen, herunder fonemer, intonation og rytme. Via den specifikke sammensætning fremhæver oplæsning af teksten, hvilke ord den enkelte elev kan have udfordringer med, og derigennem gøre eleven bevidst om dette. Teksten optræder på en hjemmeside, som indeholder et stort arkiv af oplæsninger af teksten fra hele verden. Dette arkiv giver adgang til at høre store globale forskelle, og samtidig giver den adgang til regionale og lokale forskelle. Den kan findes her:
http://accent.gmu.edu/browse_language.php?function=detail&speakerid=145

Referencer

Lindhardsen, V., & Christensen, B. (2006). *Sprogfagenes didaktik* (2 udg.). Vejle: Kroghs Forlag A/S.

Mount, H. (2013, December 19). *Mailonline*. Retrieved Juli 19, 2017, from www.dailymail.co.uk: http://www.dailymail.co.uk/news/article-2526187/Stuck-words-Then-try-ton...

Kopiark

Kopiark:
Kopiark 1 aktivitet 3_Tongue twisters.pdf
Kopiark 2 aktivitet 3_Please call Stella.pdf

Kopiark 1

Tongue twisters

Niveau 1

Busy buzzing bumble bees.	Freshly-fried flying fish flies from France.	Children cheer for cheeseburgers, cherry coke and chocolate.	A cup of proper coffee in a copper coffee cup.
We surely shall see the sun shine soon.	I thought, I thought of thinking of thanking you.	Tom threw Tim three thumbtacks.	Cheap sheep soup.
Greet great Greek grapes.	Carol can catch caterpillars.	Pad kid poured curd pulled cold.	

NORDEA FONDEN
Vi støtter gode liv

Niveau 2

The thirty-three thieves thought that they thrilled the throne throughout Thursday.	He thrusts his fists against the posts and still insists he sees the ghosts.	Cheerful Charles chose cherry chocolates for Cheri.	A noisy noise annoys an oyster.
Sister Susie sewing shirts for soldiers.	Never trouble about troubles until trouble troubles you.	Thistle sticks sixty-six thousand and six thistle sticks.	All I want is a proper cup of coffee, made in a proper copper coffee pot. I may be off my dot, but I want a proper cup of coffee in a proper copper pot.
Betty bought butter but the butter was bitter, so Betty bought better butter to make the bitter butter better.	There those thousand thinkers were thinking how did the other three thieves go through?	Pad kid poured curd pulled cold.	

NORDEA FONDEN
Vi støtter gode liv

Kopiark 2

Please call Stella / miming

1. Please call Stella

Please call Stella. Ask her to bring these things with her from the store: Six spoons of fresh snow peas, five thick slabs of blue cheese, and maybe a snack for her brother Bob. We also need a small plastic snake and a big toy frog for the kids. She can scoop these things into three red bags, and we will go meet her Wednesday at the train station.

2. What tasty word are you saying?

Chose a word and silently say/mime this to your partner. When your partner has guessed the word, your partner makes a sentence with that word. E.g. "Sweet" -> "I really like chocolate because it tastes sweet". The sentence has to be about taste.

NORDEA FONDEN
Vi støtter gode liv